

Spis treści

Wstęp 9

1. Tradycje gospodarki przestrzennej. Ku nowemu paradygmatowi 13

1.1. Formowanie się gospodarki przestrzennej jako nauki 13

1.2. Od teorii jednopunktowej do teorii przestrzennej 16

1.3. Ku nowemu paradygmatowi 17

Zagadnienia do dyskusji 19

Literatura zalecana 20

2. Przedmiot badań gospodarki przestrzennej 21

2.1. Miasta, regiony 21

2.1.1. Miasta 21

2.1.2. Regiony 22

2.2. Przepływy, sieci 26

2.3. Przestrzeń jako dobro rzadkie 29

2.4. Koewolucja ekologiczno-ekonomiczna 32

2.5. Złożone systemy przestrzenno-gospodarcze 37

2.5.1. Hierarchiczny układ miast 37

2.5.2. Gospodarka sieciowa 43

Zagadnienia do dyskusji 44

Literatura zalecana 44

3. Zarys problematyki badawczej gospodarki przestrzennej. Część statyczna 45

3.1. Przestrzenne wymiary gospodarki 45

3.1.1. Przestrzenne różnicowanie popytu i podaży 45

3.1.2. Przestrzenne różnicowanie cen 47

3.1.3. Przestrzenne różnicowanie warunków przyrodniczych 48

3.1.4. Przestrzenne różnicowanie kosztów produkcji 52

3.2. Użyteczność miejsc. Poszukiwanie i wybór lokalizacji 54

3.3. Odległość i koszty transportu 57

3.4. Cele wielorakie. Konflikty 62

3.5. Konkurencja w użytkowaniu ziemi 64

3.6. Dobra publiczne 67

Zagadnienia do dyskusji 69

Literatura zalecana 69

4. Przestrzenna równowaga gospodarki 71

- 4.1. Ogólna równowaga ekonomiczna 71
- 4.2. Włączenie czynnika przestrzeni. Formy równowagi przestrzennej 72
- 4.3. Warunki równowagi przestrzennej 73
 - 4.3.1. Mobilność czynników produkcji i towarów 73
 - 4.3.2. Substytucja czynników i miejsc produkcji. Lokalizacyjna równowaga przedsiębiorstwa 75
 - 4.3.3. Przestrzenna konkurencja przedsiębiorstw 76
- 4.4. Ogólna równowaga przestrzenna 76
- 4.5. Równowaga dynamiczna 78
- Zagadnienia do dyskusji 81
- Literatura zalecana 81

5. Zjawiska i procesy dynamiczne w gospodarce przestrzennej 82

- 5.1. Lokalny potencjał rozwoju gospodarczego 82
 - 5.1.1. Kapitał ludzki 82
 - 5.1.2. Kapitał społeczny 83
- 5.2. Nowe czynniki zmian w gospodarce przestrzennej. Wiedza, nowe technologie, organizacje sieciowe 85
 - 5.2.1. Zmieniająca się rola czynników lokalizacji 85
 - 5.2.2. Kreatywność 87
 - 5.2.3. Wiedza techniczna 88
 - 5.2.4. Organizacje sieciowe 89
- 5.3. Innowacje społeczne 92
- 5.4. Przestrzenne interakcje. Efekty mnożnikowe 95
- 5.5. Przestrzenna mobilność 98
- 5.6. Zmienne tempo rozwoju miast 100
- 5.7. Cykle rozwoju miast i regionów 102
- 5.8. Długie fale rozwoju gospodarczego 106
- 5.9. Regionalne zróżnicowanie cykli koniunkturalnych 109
- Zagadnienia do dyskusji 111
- Literatura zalecana 111

6. Prawidłowości i mechanizmy występujące w gospodarce przestrzennej 112

- 6.1. Relacje deterministyczne i stochastyczne 112
- 6.2. Skupianie się działalności społeczno-gospodarczej w miastach. Aglomeracje 113
- 6.3. Procesy kumulacyjne 115
- 6.4. Zmiany funkcji miast i regionów 116
- 6.5. Procesy adaptacyjne 122
 - 6.5.1. Zdolności dostosowawcze 122

6.5.2. Elementy strukturalne i behawioralne	124
6.5.3. Powolne reagowanie systemu osadniczego. Trwałość regionalnego zróżnicowania zyskowności	128
6.6. Przestrzenna dyfuzja innowacji. Przesunięcia regionalne	129
6.7. Przestrzenna dostępność a stopień koncentracji	132
6.8. Gospodarka ucząca się: poziom regionalny	134
6.9. Lokalne i regionalne sieci innowacyjne	136
6.10. Duże miasta wobec procesu informatyzacji. Znaczenie, konkurencyjność	141
6.11. Gospodarcze i przestrzenne konsekwencje innowacji	150
Zagadnienia do dyskusji	150
Literatura zalecana	150

7. Sposoby budowania teorii w gospodarce przestrzennej 152

7.1. Metoda naukowa	152
7.2. Wyjaśnianie	153
7.3. Systematyzacja twierdzeń	155
Zagadnienia do dyskusji	157
Literatura zalecana	157

8. Przegląd głównych teorii gospodarki przestrzennej 158

8.1. Teorie tradycyjne	158
8.1.1. Strefy rolnicze. J.H. Thunen	158
8.1.2. Lokalizacja przedsiębiorstwa przemysłowego. A. Weber	160
8.1.3. Przestrzenna substytucja. A. Predóhl	161
8.2. System osadniczy. W. Christaller	163
8.3. Ogólna teoria gospodarki przestrzennej. A. Lösch	164
8.4. Regionalistyka. W. Isard i regional science	166
8.5. Nowe próby integracji. A.G. Wilson, P. Nijkamp	168
8.6. Samoorganizacja systemów przestrzenno-gospodarczych	170
8.7. Zwrot ku ekonomii. P. Krugman	171
Zagadnienia do dyskusji	172
Literatura zalecana	173

9. Modelowanie gospodarki przestrzennej 174

9.1. Formy, struktura, funkcje i typy modeli	174
9.2. Modele ludnościowe	177
9.3. Modele gospodarczej i przestrzennej struktury miast	179
9.4. Modele przestrzennych interakcji. Przepływy międzystrefowe	183
9.5. Modele wzrostu regionów	184

9.5.1. Modele neoklasyczne	184
9.5.2. Modele kumulatywnej przyczynowości	185
9.5.3. Modele ekonometryczne	187
9.5.4. Modele bazy ekonomicznej	188
9.5.5. Modele nakładów-wyników	188
9.5.6. Modele wzrostu endogenicznego	189
9.6. Modele ekologiczno-ekonomiczne	190
Zagadnienia do dyskusji	192
Literatura zalecana	192

10. Wybrane metody badania gospodarki przestrzennej. Zastosowania. Testowanie 193

10.1. Wykres przesunięć międzyregionalnych i międzystrefowych w miastach	193
10.2. Budowa scenariuszy przestrzennego zagospodarowania kraju	202
10.3. Ocena wariantów rozwoju i wybór strategii zadowalających. Przypadek Poznania	207
10.4. Optymalizacja warszawska	213
10.5. Analiza progowa	214
10.6. Możliwości pośrednie. Przypadek Poznania	215

Zagadnienia do dyskusji 219

Literatura zalecana 220

Literatura ogólna 221